

Lärohandledning

Titel: Bara David

Författare: Lina Stoltz

Rekommenderas för åk 4-6

BARA DAVID

LINA
STOLTZ

rabén&sjögren

INTRODUKTION

Bara David handlar om 11-åriga Ida som plötsligt får en 15-årig fosterbror när föräldrarna bestämt att de ska bli familjehem.

Den här handledningen innehåller tips och övningar som kan hjälpa dina elever att utveckla sin läsförståelse och läslust genom att träna på läsförståelsestrategier, att göra textkopplingar och relatera till egna erfarenheter. Du får även förslag på uppgifter som fungerar ämnesövergripande.

Tänk på att ha fokus på **läsupplevelsen** och se uppgifterna som ett komplement för att öka intresset för texten. Alla uppgifter är fristående från varandra, så du kan hoppa över uppgifter och du kan även lägga till egna frågor och diskussioner som du tycker passar.

- *På raderna* – hitta svaret i texten.
- *Mellan raderna* – kunna dra egna slutsatser och förstå sådant som inte sägs rakt ut.
- *Bortom raderna* – tänka lite friare och reflektera över texten, eller ta reda på fakta.

Alla uppgifter är kopplade till läroplanen (Lgr 11) och kursplanen i svenska för åk 4-6.

Det finns uppgifter att göra innan ni börjar läsa, under läsningens gång och när boken är utläst. Variera mellan att göra uppgifter enskilt, i par eller mindre grupper och gemensamt klassvis.

BERÄTTELSEN

11-åriga Ida och hennes föräldrar ska ta emot ett fosterbarn. Ida som är ensam barn har fantiserat om att någon yngre skulle komma, helst en tjej. Istället flyttar David in: en strulig 15-åring. Vad kan de ha gemensamt? För det mesta pratar han knappt med henne. Men mamma och pappa gullar orimligt mycket med David. Om kvällarna, när de tror att Ida sover, sitter de och dricker te och pratar med honom. De ser mellan fingrarna med att han smygröker och alltid kommer för sent. Irritationen jäser inom Ida och hon känner sig utanför. I skolan får hon frågor om hur det känns att ha fått en bonusbror eller fosterbror. David känns inte som någon bror överhuvudtaget. En kastad cigarettfimp hade nästan kunnat orsaka en brand och en chans dyker upp att bli av med honom. Ska hon ta den?

FÖRE LÄSNINGEN

Beskriv personerna på omslaget. Vilken känsla förmedlar de?

Hur passar titeln ihop med omslaget?

Vad tror du om boken nu innan du har börjat läsa?

Har du tidigare läst något av författaren Lina Stoltz?

UNDER LÄSNINGEN

Tips

Variera gärna mellan högläsning och tyst läsning. Du kan till exempel läsa några rader eller stycken från början av kapitel högt innan eleverna får läsa vidare själva. Ibland kan du högläsa ett helt kapitel.

Texten är genomgående relativt lättläst, men vissa svåra ord och uttryck kan vara bra att gå igenom. Be gärna eleverna att skriva ner ord i texten som de inte förstår.

I vissa kapitel finns förslag på meningar från texten där vissa ord är strukna, så eleverna får komma på vad det är som saknas.

Kapitel 1

Svåra ord och uttryck

familjehem

Läsförståelsefrågor

Vem är David? (på raderna)

Hur känner Ida inför att David ska komma? (mellan raderna)

Varför tror du Ida hade hoppats på någon yngre, eller en tjej? (bortom raderna)

Vad saknas? Ida håller **kudden** i famnen med örngottet halvt pådraget.

Kapitel 2

Svåra ord och uttryck

piercing, kajalsvarta, rastafälator

Läsförståelsefrågor

Beskriv David. (på raderna)

Varför fimpar David cigaretten? (mellan raderna)

Varför pratar mamma med ”övertrevlig röst”? (bortom raderna)

Vad saknas? Ida sitter redan i **framsätet**, så David får sitta bak.

Kapitel 3

Svåra ord och uttryck

sneakers

Läsförståelsefrågor

Vad har de gjort för att David ska känna sig välkommen? (på raderna)

Hur känner sig David? (mellan raderna)

Vet du något om hundrasen shetland sheepdog? Ta reda på lite fakta annars. (bortom raderna)

Vad saknas? De går tysta uppför **trappan**

Kapitel 4

Svåra ord och uttryck

dement, socialsekreterare

Läsförståelsefrågor

Varför ska inte David börja i skolan på en gång? (på raderna)

Varför behöver David ett familjehem? (mellan raderna)

Vad menar Larisa med att de borde ha lånat hennes bröder innan? (mellan raderna)

I vilken världsdel ligger Tunisien och Tanzania? (bortom raderna)

Kapitel 5

Svåra ord och uttryck

ekonomi

Läsförståelsefrågor

Vad säger David att han glömde ta med sig hemifrån? (på raderna)

Vad är det för veckodag? (mellan raderna)

Hur skulle du beskriva Davids beteende hittills? (mellan raderna)

I slutet av kapitlet står det: ”Men Ida har ingen lust att börja göra saker annorlunda bara för att David har kommit.” På vilket sätt tror du att det är en viktig mening? (bortom raderna)

Kapitel 6

Svåra ord och uttryck

passerar, kidnappad, ofräscht

Läsförståelsefrågor

Vad har Idas föräldrar för intressen? (på raderna)

Vad tänkte Ida från början om att vara familjehem? (på raderna)

Vem är det David pratar med i telefonen? (mellan raderna)

Vilken rubrik skulle passa bäst till detta kapitel? *Tjuvlyssna, Mammans och pappas säng, Första kvällen.*

Varför säger inte Idas mamma att Ida ska sova i sin egen säng? (bortom raderna)

Vad saknas? Ida sätter handen för **munnen** och fnissar till.

Kapitel 7

Svåra ord och uttryck

kila in, mejsel, fälgen, vegan, ömsom, bråte, all inclusive

Läsförståelsefrågor

Varför blir pappa lättad när David erbjuder sig att fixa cykeln? (på raderna)

Vem pratar David med? (på raderna)

Vad tycker Ida om att David och Ninni blivit kompisar? (mellan raderna)

Varför tror du att pappa bara frågade David och inte Ida om det var något särskilt de skulle handla? (bortom raderna)

Vad tror du personen i telefonen säger till David när han blir irriterad? (bortom raderna)

Kapitel 8

Svåra ord och uttryck

blaskigt, konturerna, förtroligt, rutiner, förstulet, antydanden

Läsförståelsefrågor

Varför säger föräldrarna inget till David om rökningen? (på raderna)

Varför ska de åka och äta glass eller fika? (på raderna)

Varför frågar Ida mamma vad David ska göra bakom garaget? (mellan raderna)

Varför pratar inte Ida och David när de sitter vid bordet? (mellan raderna)

Vad tycker du om Idas förslag att hon borde få äta godis varje dag om David får röka? (bortom raderna)

Rita/måla en shetland sheepdog, eller någon annan hund. Sök gärna först fram en bild som du kan ha som hjälp att titta på (bortom raderna)

Vad saknas? Ida är solbränd efter den fina sommaren, men hennes **hy** är ändå ljusare än hans.

Kapitel 9

Svåra ord och uttryck

begagnade, justerar, ergonomiskt, norpar, dold, ränna efter, gangster, godta

Läsförståelsefrågor

Vem är Celine och vad får du veta om henne? (på raderna)

Hur har det gått för David i skolan tidigare? (på raderna)

Vad tycker David om att komma till skolan på möte? (mellan raderna)

Vad tror du att Ida tycker om att Celine säger att David är söt? (bortom raderna)

Vilka anledningar kan det finnas att barn blir placerade i familjehem? (bortom raderna)

Kapitel 10

Svåra ord och uttryck

glasyr, ackord

Läsförståelsefrågor

Varför vill inte Ida att de kallar David för hennes bror? (på raderna)

Vad har Ida och Larisa för planer med låten de skriver? (på raderna)

Varför erbjuder Larisa keyboarden till Ida? (mellan raderna)

Varför tror du Larisa gärna vill kalla David för Idas bror? (bortom raderna)

Kapitel 11

Svåra ord och uttryck

lirkas, ansats, Converse

Läsförståelsefrågor

Varför vill Idas mamma vara familjehem? (på raderna)

Varför är det bra att det regnar? (på raderna)

Vad menas med att ”allt måste lirkas ur David”? (mellan raderna)

Vad kan det bero på att David inte riktigt vill prata om sina kompisar?
(bortom raderna)

Idas mamma gillar listor. Brukar du skriva listor? Vad kan man använda dem till och vad kan de vara bra för? (bortom raderna)

Vad saknas? Vindrutetorkarna sveper taktfast bort **regnet** från framrutan

Kapitel 12

Svåra ord och uttryck

anpassad, argumentera, släptåg

Läsförståelsefrågor

Vad är det för regel som David har brutit mot? (på raderna)

Vad är det för skillnad mellan föräldrar och vårdnadshavare? (mellan raderna)

Varför försöker David övertala läraren att inte ringa hem? (mellan raderna)

Tycker du att man kan kalla David för Idas fosterbror? (bortom raderna)

Kapitel 13

Svåra ord och uttryck

gällt, tragiskt, smuttar, knippan, golar, lommar iväg

Läsförståelsefrågor

Varför ser kvällsfikat extra gott ut för Ida? (på raderna)

Vad bestämmer de om rökningen? (på raderna)

Varför går Ida ner i köket? (mellan raderna)

Varför tror du föräldrarna pratar med David på kvällarna? Vad tror du de pratar om? (bortom raderna)

Kapitel 14

Svåra ord och uttryck

hudlotion, överenskommelse

Läsförståelsefrågor

Varför lägger Ida direkt tillbaka skrivboken hon hittar? (på raderna)

Vad hittar de i Davids garderob? (på raderna)

Varför sätter Ida tillbaka cigarettpaketet under skrivbordet? (mellan raderna)

Vad tycker du om att de går in i Davids rum? Varför tror du Ida vill göra det? (bortom raderna)

Vad saknas? Ida trycker sakta ner handtaget, skjuter upp **dörren** och kliver in.

Kapitel 15

Svåra ord och uttryck

hemmastadd, velande

Läsförståelsefrågor

Varför vill mamma att Ida själv ska säga till om att hon vill ha datorn? (på raderna)

Vad är det som gör Ida mest upprörd? (på raderna)

Hur märks det att David börjar känna sig hemmastadd? (mellan raderna)

Tror du David hade sagt på samma sätt om han och Ida inte hade varit ensamma? Förklara hur du tänker. (bortom raderna)

Kapitel 16

Svåra ord och uttryck

vitsen med, fåordiga, pockar

Läsförståelsefrågor

På vilka olika sätt visar Celine att hon är intresserad av David? (på raderna)

Varför låter inte Ida Ninni vara kvar i Davids rum? (mellan raderna)

Vem har Ida gömt kexen för? (mellan raderna)

Varför säger Ida ”Lägg av” till Celine? Varför vill hon inte att Celine är kär i David? (bortom raderna)

Kapitel 17

Svåra ord och uttryck

mota bort, underförstått, ske, instruera, blossar, puffar, ultimata, gaveln

Läsförståelsefrågor

Var röker de? (på raderna)

Varför blir de rädda när Ninni kommer? (på raderna)

Varför måste Celine cykla hem? (på raderna)

Hitta på en passande rubrik till kapitlet.

Varför går Ida med på att röka? (bortom raderna)

Vad tror du dina föräldrar skulle säga om du tjuvrökte? (bortom raderna)

Vad saknas? Ida skyndar sig upp till badrummet och ~~tvättar~~ händerna med tvål

Kapitel 18

Svåra ord och uttryck

orkidéer, karaff, intyga, vippor, släntra

Läsförståelsefrågor

Varför följde Ida med på mötet? (på raderna)

Vad får du veta om dagboken som David skriver i? (på raderna)

När Ida säger att allt går toppenbra är hon ironisk. Vad menas med det? (mellan raderna)

På vilket sätt är Ida besviken på David? (mellan raderna)

Varför säger inte Ida rakt ut att David har sprit i garderoben? Vilka olika anledningar finns det att inte avslöja det? (bortom raderna)

Kapitel 19

Svåra ord och uttryck

necessär, på måfå

Läsförståelsefrågor

Vad är Baldergården? (på raderna)

Tror du att David menar att hon sjunger fint eller att han driver med henne? (mellan raderna)

Hitta på en låttitel till sången Ida har skrivit. (bortom raderna)

Varför tror du att David har hämtat gitarren? (bortom raderna)

Vad brukar du gilla att göra när du är ensam hemma? (bortom raderna)

Kapitel 20

Svåra ord och uttryck

viner, baxar

Läsförståelsefrågor

Hur förklarar David att han har nya hörlurar och sprit i garderoben? (på raderna)

Vad vaknade Ida av? (mellan raderna)

Vad menar Ida med att det inte var så här hon tänkt sig med att vara familjehem? (mellan raderna)

Varför är David arg och ledsen? Kan det finnas fler anledningar än vad som står i texten? (bortom raderna)

Kapitel 21

Svåra ord och uttryck

urskuldande, struktur

Läsförståelsefrågor

Hur förklarar mamma Davids humör? (på raderna)

Vad menas med de sista raderna i kapitlet? (mellan raderna)

Vad skulle du ge Ida för råd om hon var din kompis? Hur ska hon få reda på mer om David? Eller ska hon kanske bara vänta och se vad som händer? (bortom raderna)

Vad saknas? Mamma, pappa och David börjar prata högt i **munnen** på varandra

Kapitel 22

Svåra ord och uttryck

Läsförståelsefrågor

Varför berättar Ida inget om nattens bråk? (på raderna)

Hur känner sig Ida när mamma sitter i Davids rum och pratar med honom? (mellan raderna)

Gjorde Ida rätt eller fel som drog iväg hemifrån utan att säga till? (bortom raderna)

Kapitel 23

Svåra ord och uttryck

muta, kvalificerat

Läsförståelsefrågor

Varför följer Ida med till matchen? (på raderna)

Vad menar tränaren med att ”det kunde bli en morot”? (mellan raderna)

Vad tror du David tycker om att de kommer på matchen? Spelar det någon roll för honom eller inte? (bortom raderna)

Gillar du att titta på matcher? Vilken sport gillar du bäst? (bortom raderna)

Vad saknas? Ida vevar ner fönstret för att få in lite frisk **luft**

Kapitel 24

Svåra ord och uttryck

Läsförståelsefrågor

Varför tycker Ida synd om David? (på raderna)

Varför kan de inte spela på gitarren just nu? (på raderna)

Vad menar David med att han redan hade saknat sin pappa färdigt när

han dog? (mellan raderna)

Vad menar David med att säga till Ida att han alltid fimpar i burken? (mellan raderna)

Varför tror du att David vill visa Ida Zidane? (bortom raderna)

Kapitel 25

Svåra ord och uttryck

panelen

Läsförståelsefrågor

Varför försöker Ida rengöra garageväggen? (på raderna)

Vilka ord kan du använda för att beskriva hur Ida känner sig i det här kapitlet? (mellan raderna)

Tror du att elden slocknade eller att David släckte den? (bortom raderna)

Varför tror du att Ida aldrig mer vill prata om den här händelsen med David? (bortom raderna)

Kapitel 26

Svåra ord och uttryck

äran, Mentos, kåk

Läsförståelsefrågor

Vad tycker Ida om att David vill vara med och spela? (på raderna)

Vad är den verkliga anledningen till att de tänker börja skjutsa David till hans träningar? (mellan raderna)

Tror du att David kommer att skvallra för pappa? Varför/varför inte? (bortom raderna)

Brukar du spela Yatzy? Gillar du det? Handlar det bara om tur eller kan man vara skicklig i Yatzy? (bortom raderna)

Vad saknas? Då får pappa Yatzy och femtio **poäng**.

Kapitel 27

Svåra ord och uttryck

hasplar ur sig, gentjänst

Läsförståelsefrågor

Vad säger David om sin gamla skola? (på raderna)

Hur känner sig David när han sitter i matsalen? (mellan raderna)

Var det värt att vänta på David eller borde Ida ha sett till att komma i tid till sin egen lektion? (bortom raderna)

På s. 110 står det: ” De tycker jag behöver en nystart. De tror det är lättare för mig att börja sköta mig om jag får en ny klass och nya kompisar” Vem är *de*? (bortom raderna)

Kapitel 28

Svåra ord och uttryck

demonstrativt, förtroende, lystrar

Läsförståelsefrågor

Vad är det pappa och David bråkar om? (på raderna)

Hur känns det när Ida tänker på cigaretter? (på raderna)

Varför säger inte Ida sanningen? (mellan raderna)

Varför går David från bordet? (mellan raderna)

Varför tror du att David reagerar som han gör? (bortom raderna)

Har du någon gång gjort något som du inte vågat berätta? Vad hände?

Kom det fram till sist eller är det fortfarande ingen som vet? (bortom raderna)

Kapitel 29

Svåra ord och uttryck

socialjour, pyroman, koma

Läsförståelsefrågor

Vad gör de för att försöka hitta David? (på raderna)

Vad tänker Ida om Davids kompisar? (på raderna)

Varför läser Ida i Davids dagbok? (på raderna)

Vad tycker Ida om det David har skrivit om henne? (mellan raderna)

Tänk dig att Ida skulle beskriva David. Skriv som du tror hon skulle skriva.

Använd minst fem meningar. (bortom raderna)

Kapitel 30

Svåra ord och uttryck

villrådigt, rapport, formellt, kollega

Läsförståelsefrågor

Vad ser Ida att polisen har i bältet? (på raderna)

Varför kommer polisen hem med David? (mellan raderna)

Varför säger den ena polisen att de har en fin hund? (mellan raderna)

Vad tror du de söker efter i Davids väska? (bortom raderna)

Vad tror du Ida tänker när hon får syn på poliserna i köket? (bortom raderna)

Vad saknas? **Klockan** som tickar på väggen är tio i tre.

Kapitel 31

Svåra ord och uttryck

masar sig

Läsförståelsefrågor

Hur intalar sig Ida att hon inte behöver säga sanningen precis nu? (på raderna)

Vad tror David ska hända med honom? (på raderna)

Varför säger Ida egentligen inte som det är till sina föräldrar? (mellan raderna)

Kapitel 32

Läsförståelsefrågor

Hur beskrivs Davids tystnad? (på raderna)

Varför vill Larisa att de övar låten? (på raderna)

Gör en fortsättning på kapitlet. Skriv Idas nästa replik. Om du vill kan du även fortsätta med Larisas svar. (mellan raderna)

Vad är bra och dåligt med att ha syskon? Eller vad är bra och dåligt med att inte ha syskon? (bortom raderna)

Kapitel 33: STORMÖTET

Svåra ord och uttryck

radarstyrd, rota sig

Läsförståelsefrågor

På vilket sätt betar sig mamma, pappa och David skumt? (på raderna)

Vad säger mamma och pappa är det viktigaste just nu? (på raderna)

Vad ska de prata med Ulf om? (på raderna)

Varför berättar inte Ida sanningen nu heller? (mellan raderna)

Varför tror du att David visar Ida baskettricks? (bortom raderna)

Kapitel 34

Svåra ord och uttryck

nonchalant

Läsförståelsefrågor

Hur brukar det gå när Davids storebror försöker bestämma över honom?
(på raderna)

Vad tänker David att det betyder att hans bror har hyrt ut hans rum? (på raderna)

Varför låter David Ida steka sina egna ägg fastän hon säger att hon inte kan? (mellan raderna)

David säger att Idas föräldrar vill bestämma mycket. Vad tror du han tycker om det? (bortom raderna)

Vilken sorts mat kan du laga? (bortom raderna)

Vad saknas? Hon knäcker ~~ägget~~ mot stekpannans kant.

Kapitel 35

Svåra ord och uttryck

avancera, HVB-hem

Läsförståelsefrågor

Vad säger David om öppen scen? (på raderna)

Varför bestämmer sig Ida för att läsa i dagboken igen? (på raderna)

Varför vill Ida lära sig G-ackordet? (mellan raderna)

Tror du att David kommer att låta Ulf veta vad som hände bakom garaget?
(bortom raderna)

Kan du några gitarrackord? Kan du något annat instrument? Vill du lära dig något instrument? Vilket i så fall? (bortom raderna)

Rita och måla en bild av gitarren. (bortom raderna)

Kapitel 36

Svåra ord och uttryck

soc, skymtar, halvdunkla, full effekt, trimmade, accepterat, situationen, förutsäga, placerade, förekommit, provocera, långsiktig, utvärderingar, fokus, stabil

Läsförståelsefrågor

Varför har mamma och pappa fått samtal från skolan? (på raderna)

Hur tycker Ulf att Ida är? (på raderna)

Varför städar David sitt rum? (mellan raderna)

Varför har Ida svårt att koncentrera sig i skolan? (mellan raderna)

Vad menar Ulf med att de ”inte ska utsätta Ida för nåt”? (mellan raderna)

Vilka vet egentligen sanningen om vad som hänt bakom garaget? (bortom raderna)

Om David måste flytta, är det i så fall Idas fel? (bortom raderna)

Kapitel 37

Svåra ord och uttryck

reaktionen, grumlas, hulkar

Läsförståelsefrågor

Hur har Idas hud blivit av brun utan sol-krämen? (på raderna)

Vad menas med ”skammens hetta”? (mellan raderna)

Hur tror du David känner när Ida har berättat? (mellan raderna)

Varför har det varit så svårt för Ida att erkänna? (bortom raderna)

Vad saknas? Hon ställer sig upp och får syn på sig själv i **spegeln**.

Kapitel 38

Svåra ord och uttryck

påttår

Läsförståelsefrågor

Vad tror Ida att pappa tänker om henne? (på raderna)

Vad menar David med att han är brun utan sol? (mellan raderna)

Tror du det har något att göra med att Ida ville bli brunare? (bortom raderna)

David säger att han inte berättade att det var Ida för att han inte skvallrar.

Kan det finnas någon ytterligare anledning? Vad i så fall? (bortom raderna)

Vad saknas? Hennes **mage**-kurrar.

Kapitel 39

Svåra ord och uttryck

aulan, kulisserna, gyttret, rock on-gesten, introt

Läsförståelsefrågor

Hur gick det med brun utan sol-krämen? (på raderna)

Vad tycker Ida om att David är där och lyssnar? (mellan raderna)

Varför tror du att David är där? (bortom raderna)

Hur ser rock on-gesten ut? (bortom raderna)

Hitta på en melodi till Idas och Larisas låt. (bortom raderna)

EFTER LÄSNINGEN

David säger att han ”inte golar”. När kan det vara bra och dåligt att skvallra? Hur ska man tänka om man är osäker på om man ska skvallra eller inte? Vilka saker är annorlunda för Ida i början och i slutet av boken? Har hon förändrats på något vis?

Vilka saker är annorlunda för David i början och i slutet av boken? Har han förändrats på något vis?

Vilken karaktär i boken tycker du var mest intressant? Varför?

Fanns det några speciella symboler eller saker som återkom och var viktiga för berättelsen?

Finns det något du tycker att Ida eller David borde ha gjort annorlunda? Har du läst någon andra bok (eller sett någon film) som handlar om att få bonus- eller fostersyskon?

Har du läst någon annan bok (eller sett någon film) som handlar om att inte våga säga sanningen?

Tycker du att boken har några budskap? Vilka i så fall?

Är det något du undrar över som du inte har fått svar på?

Är det något du tycker författaren borde ha gjort annorlunda?

Vad gillade du mest med boken?

Varför heter boken Bara David?

Vilka andra böcker för läsare 9-12 år har Lina Stoltz skrivit?